

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

20 *фигуры*

ᠠ ᠪ ᠰ ᠮ ᠠ ᠨ ᠢ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ եւ գա-
ւառաց համար 6 մէնիս
Վեցամսեայ 3 ,
Ծանուցման տողը մէկ անգամի
համար 2 դուռ է, աւելի ան-
ցումներու համար սակարկութիւն
կը լինի :

Տէր և Տնօրէն Մ. Գ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

[illegible]

Լրագրոյն Վերաբերեալ Գամակ եւ
ալ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ.
Յ. Մելիքեան, Պապր Ալի Ճաս-
տէսի քիւ 20 Տ. Հիվէլէկեան է-
մէնտի սպարանը:

Խմբագիր Բ. ՊՈԶԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 5 ՅՈՒՆՈՒՍԸ

ԱՋԴ ԱՅԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆՔԻ

Ողբախառն ըղձից Գեր. Տ. Գաբրիէլ
սատուականն քահանայի Պատկանեան
երեւելոյ ի Թիւ 293 Արեւելք օրագրի:

Մշտաբուրդէն աղբիւրն շնորհաց
 և անհատաճոս վտակ ամենակալ
 սուրբ Հօգին ի սկզբանէ լինելու-
 թեան արարածոց և այսոյ, իմա
 յառաջնատեղծ մարդ-ոյն Աղամար
 ցայսօր ժամանակի ծնունդս նորին
 աննդհատաբար հեղու յողիս բա-
 նաւորաց, և ոչ երբէք սպառու
 դի'անհատ և անսպառ է :

Դնէ՛ Նա ոչ զանուանց խտիր և ոչ զազգատոհմի, այլ զանձանց և եթ նկատեալ զարժանեալն զայն, ինու դնոսա պէս պէս ձրիւք և շընորձօք : Նա զմարդաբէսն արտոյն շնորհօք զապաւնիսն գիտելոյ, որոց ոչ նոյն և մի անուն էր, այլ ոմն Մովսէս, ոմն Դաւիթ, ոմն Եղիա, այլն Ելիսէ, և այլ ոմն Եսայի և Երեմիայ, ըստ այսմ և ալլք : Նոյն Հոդի հեղաւ ի տեսիլ հրեղէն լեզուաց ի վերնատանն և յառաքեալսն սուրբ, և հրաշաղարդեաց զնոսա առատաձիր պարզեւօք, որպէս և զսուրբ վարդապետս եկեղեցւոյ զանաղանեալս անուամբ և ազգատոհմիւք ի միմեանց ղերիցս երանեալն Գրիգորիոս զԼուսաւորիչն մեր և զԺնունդս Նորին, զԱրիստակէս, զՎրթանէս, զԵռսիկ, զԳրիգորի, զԴանիէլ, զԱթանաղինէ զմեծն Ներսէս, զՇնորհալին և զԼամբրոնացին, զմեծն Սահակ, զհրաշալին Մեսրոպ, զԵրեմիոզայոյրն Մովսէս, զիմաստասէրն զԴաւիթ և զԹօհան, զԵղիշէ, զԵղնիկ, զԿորիւն, և զորս ըստ սոցանէ : Այս է ահա ի հնումն և ի նորումն եղանակ տուչութեան ամենակալ Ս: Հոգւոյն յամենայն ազգս և ազիսն և ի դարս դարս :

« Ոչ եթէ՛ չափով՝ տայ Աստուած զհոգին » նաեւ այլուր՝ « ումեմբն ի Հոգւոյն տուեալ է բան իմաստութեան , այլում բան գիտութեան . . . այլ այս ամենայն յաշոյէ միեւնոյն Հոգի, և բաժանէ իւրաքանչիւր՝ որպէս և կամի » զայսոսիկ յայտնաբարբառ քարոզէ Առաքեալն . զի որ Մովսիսին տըւաւ , նոյն և Դաւթի . և որ Գրիգորիսեանց, նոյն ոչ զլացաւ և Ներսիսեանց և Սահակեանց և Մեսրոպեանց և այլոց եւս բողոմաց . և չափ է թէ մարդիկ ի տառացն աւժանաւորս յարդարել զանձնս յենդունակութիւն Այնմ երգէ և եկեղեցի « Որ մարդարէս տաս ի հովւաց , և առաքեալս ի ձկնորսաց » :
Լուիցուք եւս , նորուն իսկ Քրի-

բիստոսի է բանա, «կարող է Աստուած ի քարանցս յայտցանէ յաբուցանել որդիս Աբրահամու» զոր ասաց ընդ-դէմ այնոցիկ, որք Աբրահամուն պարծէին, և իբրեւ այն թէ՛ չիցէ մարթ՝ Աստուծոյ զայլ ոք առաւելեալս շնորհօք յարուցանել։ Ո՛չ նոյն և առ մեզ կրկին բան, որ յուսահատ ողբամբ դմահ, այս մահ աղիտաբեր, Ներսիսի Զ.ի. իբրու լայն թէ՛ սպառեալ իցէ աղբիւր չընորհաց Հոգւոյն, կամ դադարեալ այլ եւս ի տուելութենէ։ Սին ի մահուն Ներսիսի սիրելոյ զՀայիկականն ուղջոյն ազգ մահացեալ համարիմք, օ՛ն սնդր մեզ այբօրինակ, յուսահատակսմ ողբերգութիւն։ Ո՛րք անդիտանայ, թէ արդէն իսկ ոչ պակասին յազգի մերում, արժանաւորք ի յաջորդութիւն և ի դահակաւութիւն այրիացելոյ Աթոռոյն զոր ըջամք և մաղթեմք ոչ անագանել Տեառն ի հովուութիւն հօտին Գրիստոսի, և ի մխլթալութիւն լուծեառն աղբիւս, որպէս և զյաջորդութիւն Հայրապետութեան Արարատեան Մայր Ս. Աթոռոյ, և առորս կաթոթիւն, և ակնկաւոյց մնայ ի սխիւռւս աշխարհի աղէս Հայոց։

Թող Պիւթադօրեանք այնպէս ուսուցեն, Բաբունիք այնպէս վարդապետեսցեն, մեր հաւատք ի մի միայն յԱստուածային գիրան հաստատեալ, ոչ այլում ումք պէսս ունիմք յանխոտոր առաջնորդութիւն ի հաւատս։

27 *July*. 1884

դ. 1884 Մի է պաշտօնէի
Հայկական եկեղեցւոյ

ՔԱՂԱՒԱԿԱՆ

ԳՈՒՄԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Այս օրերս Եւրոպական մամուլին մէջ արձագանդող դատած է սակարեւոր լուրը թէ, Ռուսիոյ Զարմատադիր է ինքզինք իզգրոնական Սիւիոյ կայսր հռչակել տալ, ինչպէս Վլիք Ռորիա թագուհին՝ Լորտ Պիքսնափիլտի նախարարութեան օրով՝ Հնդկաստանի կայսրուհի հռչակել տուաւ ինքզինք Ս.յս առթիւ Զարն ուղեւորութեան մը պիտի ձեռնարկէ եղեր ի Կաւկաս, ե. Արբէրի հովտին մէջ Ռուսիոյ դրաւանոր երկիրներն աչքէ անցունելու, յետոյ, ի թաշքէնտ հանդիսապէս պիտի ընդունի թուրքաստանի թագր և Սիւիոյ Զարութիւնն :

Այս առթիւ օգտակար կը հա
մարկնէր համառօտիւ յիշատակե
աւոր Համապաւերանց պարագլուխ
Պ. Ա. Եսաբեգիի Ռոսս անուն թեր
թին մէջ հրատարակելոյ կարեւոր
յօդուած մը, որ Հնդկաստանի վե
րաբերմամբ Անգլիոյ հետ Ռուսիոյ
յարաբերութեանց վրայ կը խօսի
կարեւոր յայտնութիւններ ի վե

կը հանէ : Այս յօդուածն , որոյ հեղինակութիւնը Սոպորէֆ զօրա-վարին կը վերադրուի , ամենաբո-ւռն յարձակումներ կը պարունա-կէ ընդդէմ անդ լիական , աշխար-հալարութեան ի կեդրոնական Ա-սիա : Այս դէպք նշանակութեան արժանի է մանաւանդ այն պահուն , յորում անկոռուսական , յանձնա-խումբ մը՝ Սֆիդանտանայ նոր սահ-մանադրութենքը գծելու պիտի ձեռ-նարկէ :

Յայտնի է թէ, Սոսլուէֆ զորա-
վարը երբեմն պատերազմական գոր-
ծոյ նախարար էր Պոնդըարիոյ, ուն-
աից իւր կառավարուէթիւնն յետե-
կէջեց զայն իւր չափազանց եռան-
դեան պատճառաւ։ Այս եռանդոտ
զորավարը կը կարծէ թէ, Ռուսա-
կան զինուոյ անմիջեական միակ նը-
պատասխար պէտք է լինի Հինգիսա-
տուն, Անգլիոյ թարգուհոյն թա-
ղին այս անգին մարդարիւնը :

Հնդկական պատերազմ մը հինգ-
պայտնիկ տուող պիտի արժէ Ռու-
սիոյ քան Օսմ. պատերազմը, և ե-
թէ Ռուսք Հնդկաստանի վրայ, յար-
ձակին, ո՛չ Դերմանիս, ոչ ալ Աւստ-
րիա յուզուելու պատճառ մը չեն
կրնար ունենալ: Այս անբուխիւնք
անտարբեր պիտի մնան, ինչ որ չեն
սնտար ընել սակայն եթէ թուրքո-
Ռուսական զորանրաւ մը ծաղի-
ջօրովարը կը կարծէ թէ, Կեդրոնա-
կան Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ արդի դիր-
քըն պայահով խաբիսի մ'է արսկի-
սի ձեռնարկի մը համար:

«Եթէ 1883ին ունենայինք այն
դերերերը, զորս 1874ին ունէինք ի
Կեդր. Ասիա, խրիմուս Կոստերազմը
տեղի չէր ունենար, Թուրքս խրիմուս
ուրիշ պատերազմ մ'ունենայինք
բայց ոչ թէ Ֆրանսայի այլ Աւստրի
հետ Գիտենք թէ Լորտ Պլերենսֆիլդ
կը ջանար Ռուսիոյ դէմ դաշնակ
ցութիւն մը կազմել Անգլիոյ, Հնդ
կաստանի, Աֆղանստանի, Թուր
քիոյ և Պարսկաստանի միջեւ : Այս
դաշնակցութեան դիւատոր նպատ
ակն էր հակառուս տերութեան
մը հաստատումը ի Թուրքաստան
մայրաքաղաք ունենալով ՂՄԵրկ
Այս բան կը պատահէր 1876ին
Թուրք-Ռուսական պատերազմէ
առաջ, և արդէն նորի միջոցին Ռու
սիոյ դէմ պատերազմի մը մանրա
մասն յատակադիմը պատրաստը
լած էր : Աւասիկ անոր գլխաւոր
գիծերը . 30,000 անգլիական զօր
Սեւ ծովը պիտի դրաւէին, 15,000
անգլիական զօրք և 45,000 Սի
բայիք Հնդկաստանէն Պարսկաս
տանը պիտի քալէին, մինչդեռ 100
հազար Օսմ. անկանոն զօրք և 90
հազար Գուրդը պիտի դրաւէին
Հայկական գաւառները : Բայց այն
ժամանակի Աֆղանստանայ Էմիրը
իւր աջակցութիւնը զրացաւ, և բա
ցարձակապէս Ռուսիոյ կողմը բռն
նեց : »

Սոսիալիզմի դժբախտ և Աֆրիկայի առանձին՝ այն ժամանակի Բուրի Զիր. Ալի խանի մէկ նամակն յիշելէ յետոյ, որ 1876 յունվար 19 թուականը կը կրէ և Ռուսիոյ հետ Օսմ. հաշնակցութեան մը կը վերաբերի և Եւրոպոյ մէջ անգլիական ախարհավարութիւնն եւ Հնդկաստանի մէջ Բրիտանական վարչութիւնը ամենախիստ քննադատութեան մը կ'ենթարկէ, եւ սա եղբակացութեան կ'ուզայ թէ, Ռուսիա Հնդկաստանի պէտք ունի իր անհատիկ համար ալ միայն որոշեալ եւ այդ կայսրութեան գրաւումը պիտի դիւրացնէ աւելի մեծ ծրագրաց դրամադրումը :

Արդ, եթէ անդիւս կուզէ Ռուսիոյ բարեկամ լինել, ըստ Սոպոյէճի զօրապարել, պէտք է ընդդիմանայ Ռուսիոյ կայմէ Հնդկաստանի դժբաւման, զոր Ռուսը պիտի փութան անդլիոյ վերադարձնել իսկ եւ իսկ երբ ոչ եւս պէտք ունենան անոր:

Ինքըսպուրկի ժուռնալը քայտորշ հերքում մը կուտայ անդլիական լրագրաց հրատարակութեանց, որք կ'ամբաստանեն Ղուլուիս թէ անակնկալ յարձակում մը կը պատճառէ Հերմիտի վրայ : Օգտակար կը համարինք ամբողջապէս արտատպել սառ Ռուսիոյ կէս-պաշտօնական թերթին հերքումը, այնպիսի խնդրոյ մը վրայ, որ մեծապէս կը յուզէ անդլիական մամուլը :

Երրորդութիւնը սա է թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը թուրքաստանի անապատին մէջ (սիւթէք) իւր գործերն այնպէս կը վարէ ինչպէս որ հարկաւոր կը համարի իւր յատուկ շահույ : Մնգում մ'որ հարկ դատած է իւր անդորրութեանն ուտպահովութեան համար վերջ տալ անապատին անկարգութեանց և աւազակութեանց, պէտք է ի դըլուի հանէ իւր այս սլաշտօնը և յայնժամ միայն կանգ առնուի, երբ յայ գործն աւարտի Ռուսիայս այս անապատաց մէջ չբաղիւր ոչ մէկ օտար օրինաւոր իրաւանց և շահույ :

Եթէ անդէլ լրագրաց հաճոյ է
Ռուսիոյ ամենէ բնական գործոց
մէջ տեսնել Հնդկաստանի դէմ
յարձակման մ'ապուռնայիքն , այս
իրենց գործն է : Ամեն ճանրայ Հը-
ռոմ կը տանի . ռաղմագիտական
բանալիներ հնարել ուղեւոր , վեր-
ջապէս երկրադնտիս վրայ ոչ եւս կը
գտնուի միակ կէտ մը , որ բանի մը
բանալին չլինի իրկործնէք թէ ան-
հիմն երկիրներու այս շարունակա-
կան արտայայտութիւնք իրենց նը-
պատակին , հակառակ արդիւնք
կ'ունենան : Հակառակութեան մը
գոյութիւնն ենթադրել կուտան ,
որ էական պատճառ մը չունի , բայց
չահակից ժողովրդոց կարծիքը կը

միջոցներն է։ Որպէս անդի մամուլը կը գնահատուի, եթէ Հնդկաստանի մէջ անդիական աղբեղութեան վրէժնաւ մը գայ, անոր պատճառով նոյն ինքն անդի մամուլն է, ըստ որում իրեն սպառնալիք մը կամ յարձակման խորհուրդ մը կը համարի Ռուսիոյ մէջ մի գործը։

«Կեդր. Ասիոյ մէջ երկու տէրութեանց յարաբերութիւնը կարգադրուեցան համաձայնութեամբ մը, որ Աֆղանստանայ սահմանադրութեան որոշեց, Ռուսիոյ ազդեցութեան չընկնելէն դուրս թող լով այդ երկիրը։ Կը մնայ ամբողջացնել սահմանագլխոց գծումն անդ ուր անաւարտ մնացած է։ Այս գործն յանձնուած է այն յանձնախմբին, որ պիտի գումարի ի մօտոյ, ինչ որ ալ ինչին այս գործին ներկայացնող գումարութիւնը, բնաւ անհնարութիւն մը չներկայեց, եթէ պահուին մի և իւր կանոններն ու բարեացակամութիւնն, որք առաջնորդեցին երկու կառավարութեանց առաջին համաձայնութեան, Ամեն պարագայի մէջ Հերաթ Աֆղանստանի մասը պիտի կազմէ, և անոր դէմ Ռուսական յարձակման մը խնդիր չկրնար լինել։ Թայմիլ և իւր փարիզեան թղթակցաց ենթադրութիւնք ուրեմն բոլորովին ձրի են, և անոնց օգտակարութիւնը չենք հասկնար այնպիսի թերթի մը կողմէ, որ միշտ նշանաւոր հանգիստացած է դրական մտքով և գործնական ուղիով թեմա։»

ԵՐԷԿԻ ԹՂԹԱՅԻՐԸ

Թայմիլ լրագրոյ փարիզի թղթակիցը՝ Պ. Պրովիճ, Բեդրաստիւրի ժուրնալին հերքման հակառակ, զը երբէք լսէ, Ռուսիա զՀէրաթ գրաւելու վրայ է։

«Կիմանամ նաեւ կը յարէ թղթակիցը, թէ Ռուս-Աֆղանեան սահմանագլխոյն գծող Ռուսական յանձնախմբին ոչ զրկուած է, ոչ ալ պիտի զրկուի հետեւեալ պատճառներով։ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ համաձայնութիւն դրացած էր թէ, երկու յանձնախմբերն իրենց աշխատութիւնները պիտի աւարտէին առանց որ և է ցուցամուտութեան։ Անգլիա ապա խորհեցան Աֆղանստանոց մտաց աղբիւրին, ուղղական ցոյցով մը, Հետեւեալէն լիմստէն զօրավարն իւր հետ առաւ փայլուն սպայակոյտ մը, Սիբայինը, հեծելազօր և թնդանօթածիւղ, ընդ ամենն 1400 զօրաց բանակ մը։

«Երբ այս բան իմացուեցաւ ի Բեդրաստիւրի, օրոշուեցաւ որ Ռուսական յանձնախմբը չմննի, Ասոր պատճառը պարզ է և տրամաբանական։ Ռուսիա ոչ ևս կրնայ սակաւթիւ յանձնախմբ մը զըրկել, եթէ ինք եւս 2-3000 զօրաց փոքրիկ բանակ զրկէր և նորա հրամանատարը այնչէր — ինչպէս որ Ռուսական կառավարութիւնն անտարակոյս զայս պիտի յանձնարարէր անոր —, որպէս զի Հէրաթ Աֆղանստանայ մասը չլինի, յոյժ ծանր կռիւ մը կրնար ծագիլ երկու հակառակ կողմանց միջեւ։ Ռուսիա մտադիր չէ ոչ պարտութիւն կրելու, ոչ ալ ինքզինք պատերազմի մը վտանգին մէջ նետելու։»

Անգլիական Բէլ-Մէլ-Կազէթ լրագրին վերջին վիճակագրութիւնն ներքէ քաղած տեղեկութեանց նախընթաց, բովանդակ աշխարհի տէրութիւնը այս միջոցիս 53,847 առեւտրական նաւ ունին, որոց

8433 ը շոգենաւ միայն։ Այս թիւէն 15,384 առեւտրատանաւ և 5,090 շոգենաւ միայն Անգլիոյ կը վերաբերին։

Թայմիլ կը հաստատէ թէ, այս միջոցիս 60,000 Անգլիացիներէ և 127,000 բնիկներէ բաղկացեալ բանակ մը կայ Հնդկաստանի մէջ։ Միայն Բուհնապի մէջ 50,000 զօրք կայ։

Լոնտոնայէն յունվ. 8 թուով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ, Պ. Կլաութընէն և Լորտ Սթենսըրէն զատ բոլոր նախարարք ներկայ գտնուելու են նախարարաց խորհրդոյ յունվ. 7ի նստին։ Վիճաբանութիւնն յոյժ աղմկայից եղեր և նախարարութիւնը կարեւոր որոշումներ ըրեր է գաղթականական և եգիպտական ինքրոց վրայ։ Լորտ Կրանվիլ յունվ. 8ին Թագուհոյն ներկայանալէ յետոյ, մինչև Հաւարտէն գնացեր է Պ. Կլաութընի հետ տեսակցութիւն մ'ունենալու համար։

Քրէստնոմանս Բուլիթը լրագրին խօսքին նայելով, Գերմանիոյ և Իտալիոյ միջեւ կեցող յարաբերութեանց ցրտացման վրայ պտուած բոլոր զրոյցներուն մէջ չափազանցութիւն կայ, երկու երկիրներու միջեւ աստիճանաբար միայն մամուլ մէջ զգալի կը լինի, և կառավարական շրջանակաց մէջ դեռ պաշտօնական արտայայտութիւն մը չունի։

Գահիրէէն կը հեռագրեն առ Աթանաշափա թէ, Եգիպտոսի հանրային պարտուց յանձնագործող բոլոր անդամք, բացի յանգիստէն, իւր իրաւունքներն իւր իրաւունքներն են, ապացուցանող թէ, Անգլիոյ երկրակառուարութիւնը անընդունելի են։

Ռուսիոյ կառավարութիւնն 240 հազար Ֆրանքի գումար մը սահմանել է Ասթրապոլի, Մէրվի և Սարախսի միջեւ անմիջապէս հեռագրական գիծ մը շինելու համար։

Վիեննայէն յունվ. 8 թուով կը հեռագրեն թէ, Վերմ բանակցութիւնը սկսուած են փարիզի վիեննայի, Պէրլինի և Բեդրաստիւրի կառավարութեանց միջեւ ի մասին եգիպտական ինքրոց, Համաձայնութիւն մը գոյացած է այն պատասխանին վրայ, զոր տէրութիւնը պիտի տան անգլ. առաջարկութեանց։ Ֆրանսական կառավարութիւնն առաւելապէս բաժնին ունեցած է այս բանակցութեանց մէջ, և միւս երեք տէրութիւնը կը փափաքին նմա թողնել պատասխանին նախաձեռնութիւնն, որ համաձայնութեամբ որոշուած է, Բայց կը հաւատեն թէ Ֆրանսական կառավարութիւնը ինքրեր է որ ցամաքային չորս մեծ տէրութեանց համաձայնութիւնը համիմատ ծանուցագրով մը զեկուցուի Լոնտոնայի կառավարութեան։ Կը կարծուի թէ մեծ տէրութեանց պատասխան առ Անգլիա յունվ. 15էն սուսը չը պիտի տրուի։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Սուլթանն Գ. կարգի Մէհիտիէ պատուանշան շնորհեց արտաքին գործոց նախարարութեան համարակալ Խաչիկ Եֆէնտիին։

—Նախարարաց խորհուրդն՝ չորս

ընդարձակ աւուր նստին մէջ՝ երկարութեանց միացման խնդրովն ըզբաղել է, և Լա թիւրքի լրագրին տեղեկութեանց նայելով, Օսմ. կայսերական Պանքային ձեռամբ կազմուելու գրամատեարց խմբին առաջարկութեանց ամբողջութիւնը վերջնապէս ընդունուելու և վեհ. Սուլթանին բարձր վաւերացման ներկայացուել է, Թէպէս և կազմուելու ընկերութեան գրամատեարցին 30 միլիոն Ֆրանք որոշուել է, սակայն ինքիւ պայմանագրին համաձայն ինքիւ կանխավճարը միայն 23 միլիոն Ֆրանքի չափ պիտի լինի, և այս գումարին վրայ է որ կայսերական կառավարութիւնն 7 առ 100 տոկոս պիտի վճարէ բացի գլխամասէն, որ 23 տարուան մէջ պիտի վճարուի։ Այս փոխառութեան տոկոսն ու գլխամասն՝ Լա խաչուհուրում են միացման գծոց վրայ դրուած անշարժ գրաւոյ առնոց զուտ հասցիքովն, ինչպէս նաեւ Պրուսիայի և Սէլանիկի կուսակալութեանց ոչխարաց տուրքերուն մէկ մասովն։

—Տանիմարայի Թագաւորին որդին վախճար իշխանն այս տաւառ Թիլիս շոգենաւով մայրաքաղաք հասաւ և ուղղակի Ծուէտի դեսպանատունն իջաւ։ Նորին Բարձրութիւնն ի մօտ վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայանայ արտասովոր դեսպանի տիտղոսով, և իւր Հօր՝ Օսթար Թագաւորին կողմէ ինքնագիր նամակ մը պիտի մատուցանէ Ն. Կ. վեհափառութեան։

—Ռուսիականութեան նախարար Բեռնիլ պէյ երէկ մասնաւոր խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ֆախրի պէյին հետ։

—Թէրեքմանը Հաղիգայթ կը ծանուցանէ թէ, արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատան մէջ յատուկ յանձնախմբ մը կազմուած է արտաքին գործոց նախարարի խորհրդակցութեան օգնական վսեմ. Չայեան Խիտա Էֆ. հարցաքննելու համար։

—Յունական Նեոլոգոս լրագրը Գալաթիի նաւահանգստին շրջակայները Ռուս արեւելայից գնած հողերու խնդրոյն վրայ խօսելով՝ կայսերական կառավարութեան առաջարկութիւնը կը հրաւիրէ սա իրողութեան վրայ թէ, նոյն տեղը Ռուսաց կողմէ հիմնեալ մենատան մը, որ ընդարձակ արտեր ունի, ի հեռուստ Պուլղար մշակներ պիտի հրաւիրէ փոխանակ տեղոյն Բոյն և Իսլամ գիւղացոց բաղուկներէն օգուտ քաղելու։ Այս իրողութիւն ցոյց կուտայ թէ Գալաթիի մօտ Ռուս-Պուլղարական գաղթականութիւն մը հաստատել կ'ուզուի։ Բայ աստի, արեւելայի սկսած են ահագին միջերանցներ և շտեմարաններ կառուցանել վանական կնդուղին ներքեւ սքողեալ զինուորական Ռուս երկրաչափի մը յատկագրոց համեմատ։ Յունական թերթը վերջապէս կը զարմանայ թէ, Ռուսիոյ կառավարութիւնը գործակալատար մ'անուանած է ի Գալաթի, որուն տարին 1500 բուպլի կը վճարէ, թէպէտ այս քաղաքին մէջ բնաւ Ռուսական հպատակ, և հետեւեալէն Ռուսական շահ չկայ։

—Ռուսիական բարենորոգմանց քննիչ յանձնախմբը վերջին օրերս գարձեալ գումարուելով, մայրաքաղաքիս օստիկանութեան ներկայ վիճակին նկատմամբ ցարդկատարուած քննութիւնն և անոր մէջ մուծանելի բարենորոգմանց ծրագրին ամբողջացնելով, որոշել է Բ. Դրան մատուցանել, Ներքին

գործոց նախարարութիւնն այժմ սկսած է գաւառական օստիկանութեան վիճակը քննել, և այս նըպատակաւ վանայ և Բաղէշի նախորդ կուսակալներն և գաւառական գործոց կայսրութեան ուրիշ հրամաւաններ հրաւիրել է տեղեկութիւններ տուելու։

—Մաքսաւան վարչութեան կողմէ Թուրքերէն լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական աղբիւր կը ծանուցանէ թէ, վերջին օրերս մաքսատուն տեսչաց կողմէ գրաւեալ սնտուկ մը ժանեակն, որոց վրայ ալ ընդ. սլոյ զրոյցներ պարտեցան, Յունաց բարեգործական ընկերութեան կողմէ բերել տրուած է եղբ. ուր և աղքատ օրերուց բաժնել տալու համար, և հետեւեալէն ըստ օրինի մաքսատուրքն առնուելով, սնտուկն յիշեալ ընկերութեան յանձնուել է։

—Մօնիթօր Օրինակալի Սօֆիայի թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ, 2,000 Պուլղարք Սօֆիայի մէջ յունվ. 5ին միթիկ մը կազմելով, հետեւեալ հեռագրին ուղղել են արեւելեան Բուլղարի կուսակալ Կալիթէ վաչային։

«Սօֆիա բնակեալ 2000 Մակեդոնացի Պուլղարք, Մակեդոնիոյ գործոց վրայ խորհրդակցելու համար միթիկ մը գումարելով, ի մէջ ալ որոշմանց, արտօնեցին գիւհան հեռագրաւ առ Չեզ հաղորդել իրենց արհաւիրքն այն ընթացքին համար, զոր բռնեցիք Չեզ խնամոց յանձնեալ գաւառին մէջ վերջին յուղման միջոցին։»

Թղթակիցը կը յարէ թէ, այս անտեղի հեռագրին մէջ յիշուած 2000 «Մակեդոնացիք» ուրիշ մարդիկ չեն եթէ ոչ Պուլղարի իշխանապետութեան բնակիչք, որոց մէջ գուցէ առ քուսակն 20 Մակեդոնացիք կը գտուէին։

—Մօնիթօր Օրինակալ լրագրը նախապէս իւր տուած լուրն ուղղելով կը ծէ թէ, Գալաթի-Սարայի բանտին մէջ մեռնող ճէմալ անուն երիտասարդն իրօք չափազանց արեւելութենէ մեռած է, զի արդէն կիսամեռ վիճակի մէջ գտնուած է Բերայի մեծ փողոցին անկիւնն, ուր քանի մը ժամ մնացած էր ցուրտին ենթարկուած։

ՀԵՌԱԳԻՐ

—

Փարիզ 14 յունվ. Պ. Պրիստի վերստին նախագահ ընտրուեցաւ Լեբոմիտիական (Ժողովոյ) Մեքալիցալ մինչեւ յունվ. 20 յետագէտեց իւր նիստերը։

Փարիզ 14 յունվ. Ներսիս Ժողովոյ մէջ Պ. Ժիւլ Ֆէրրի Պ. Ռուս Տիւլալի մէջ հարցման պատասխանելով յայտարարեց թէ, կառավարութիւնն օգնութիւններ զրկած է ամբողջապէս և անմիջապէս գրաւելու համար զԹոնրին, ըստ կրկնակի քուէարկութեանց Ներսիս Ժողովոյ և Ապա Պ. Ժիւլ Ֆէրրի պարզ օրակարգ խնդրոց, որ 234 ի դէմ 249 ձայնիւ ընդունուեցաւ։ Ներսիս Ժողովն մինչեւ յունվ. 27 յետագէտեց իւր նիստերը։

Լոնտոն 14 յունվ. Ջարտի և Գորէայի միջեւ ծագած վէճին կարգադրութիւնը կը հաստատուի։

Սըր Զարլ Տիւլալ այսօր իւր ընտրուած անձնական քանակութիւնն մ'ընկելով բացորոշապէս ժխտեց այն լուրը թէ Գերմանիա կը խորհի թեւարկութիւն հրատարակել Զանգիարի վրայ։

ԳՐԱՎԱՅՄԱՆ-ԹՂԹՎԱԾԱՌ
Յ. ԱՐԱՄԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պատիւ ունին ծանուցանել արդար հասարակութեան և բոլոր դժբախտաց թէ, միակ աւանդական լինելով Ռ. Յ. Պէրպերեան Էֆէնտիի բոլոր գործոց, գնել վաւարողներն կը հրաւիրուին դիմել իւրեանց վաճառատուն որ ի Պոլիս Պազնէ-Գարու Համիտիէ ճատտէսի թիւ 34:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱՊԿՈՒԹԻՒՆԻՔ

Մ. Պ. ԱՍԻՍՆԱՋԵԱՆ

ԳՐԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ

(Նոր դրամ-թէսթ)

Մասն Ա. ՈՃ

Հատոր Ա.	40 ՊՐ2
» Բ.	40 »
Բանալի	45 »

Գ. Վ. ՍՐՈՒՍՆՁՏԵԱՆՅ

ՀԱՄԱՎ-ՀՈՏՈՎ

Հայկական դուռնաց տեղագրութիւն, վիճակագրութիւն, գեղջկական երգեր և այլն սարունակող խիստ հետաքրքրական և կարեւոր մի գործ, որոյ գինն է 10 ՊՐՈՂ:

Յ. Արամեան և Ընկ.

ՄԱՐԳԱՐ ԳՈՒԼԱՔԱՆԶԱՆ

Ինչպէս որ յայտնի է, Բուսնիի երկաթուղաց բաժնեկիցներու վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ երկու ամիս մի անգամ արքունի փողերանոցին մէջ:

Սոյն վիճակահանութեան 3000-րդ վիճակահանութիւնը հրապարակաւ տեղի պիտի ունենայ 1885 (ըստ եւր.) փետր. մէկին, եւ 1880 թիւեր պիտի շահին յորոյց 30 ը մեծ սարգեւաւոր են եւ առաջին պարգեւն է 300,000 ֆրանք. ուստի Մ. Գուլաքանը կ'էֆ. կ'աղջաւորագէթէ սոյն անգամ դարձեալ բաժնեկիցներ ի վաճառ հանած է, եւ կը հրաւիրուին իւր գնորդները ի վաւարիս կամուրջի գլուխ թիւ 55:

Դիները խիստ աժան են:

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Յ. ՏՈՒՄՍԵՐՈՒ

Կը պարտաստուի աղին քար-դերու վրայ ամեն լեղուաւ և դանազան զարգացրելով, ի գին 400 հատը 10 դահեկան:

Փափաքողք գլխուկ են Արամեան տպարանը, Չաքմաքըլար Յակոբեան խան թիւ 13:

ՀԱՄԱՌՈՏ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Դպրոցաց համար

Հին սլաւոնական Արեւ. ժողովոց Հոգի Ա.

Երկրորդ տպագրութիւն

Յօդինց Մ. Մարտի

Կը գտնուի ամեն հայ դրամաւաւորաց քով. գին 6 ՊՐՈՂ:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԿԱՆՈՒՆ ՊԱՏՈՒՄՍՄԱՆ

Հեփ-ի

ՏՈՒՐՔ. Տ. Ս. ՓԵՏՏԻՄԱՆՅԱՆ

Բազմահմուտ Տըքթորը մարդկային պատուաւորութիւն և ծաղկի հիւանդութեան վրայ կը խօսի իւր այլ երկասիրութեան մէջ, որ մաքու թղթի վրայ տպագրուած և բազմաթիւ լուսանկար և փորագրեալ պատկերներով զարդարուած է: Սոյն գեղեցիկ մատենն, որոյ գինն է 35 ՊՐՈՂ է, կը վաճառուի Պոլիս, Գաֆաֆեան գրատունը, Ղաւթիա, Թակոբ Արշակ Էֆէնտիի թղթավաճառանոցն, և Բերա, Լուսնի և Բէյր գրատունը:

ԿՈՒՆԵԹ-ԻԼԼՈՒԴԱԹ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՈՒՆԴԱՄԵՆՏ Ի ԹՈՒՐԿԻՆԻ

Աշխատասիրողք

ՄԵԼԵՏԵՐ ԵՒ ԵՒԼԵՆԻՆԻՆԻ

Պաշտօնաւոր Հասարակաց կրթութեան Գրաքննութեան սենեկի

Հրատարակիչ Գրեթէ Պաշտօն

Այս բառարանն, պարունակած արեւմտական եւ գիտական բառերու ճշտութեամբ, բացատրութեանց յստակութեամբ իւր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի: Սոյն գործը ցարգ հրատարակուած Յրանսերէն-Քուրքերէն բառագրոց վրայ սա առաւելութիւն ալ ունի որ թուրք տառերով տրուած բացատրութիւններն լատին տառերով եւ նշանակուած են անոր մէջ, մասնաւորապէս ի դիւրութիւն օտարազգեացի:

Մասնաւոր խնամքով, գեղեցիկ եւ մաքուր տպագրութեամբ տետր առ տետր ի յոյս կ'ընծայուի Արամեան տպարանին:

Առաջին հատորն որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն եւ մէկ տետրակէ ներքէ բաղկացեալ է՝ տետր առ տետր հրատարակուելէ յետոյ կ'ազմուած կը վաճառուի ի գին 60 զահ. արծաթ:

Բ. հատորին 22-րորդ տետրն եւս հրատարակուած է եւ կը վաճառուի ի գին 2 զահ. արծ. իւրաքանչիւրն:

Բ. հատորին 15-րդ տետրին հրատարակուած լինելով բաժանորդագրութիւնը փակուած է:

ՈՒՆԵՆԱԿԱՆ ՁԵՑՈՒՆ

ԼԵՆՆԱՅԻՆ ԱՌԱՅ Ի ԿԻՆԻՍԻՆ

Ն Կ Ա Ր Ա Գ Ի Ր

Տեղեւան, Կենսական, Բնական

Լ ԵՆՆԱՅԻՆ

Գրեց Յ. Յ. Ալլահապետեան

Արամեան տպարան տպագրութեամբ ի յոյս եկած լինելով, կը վաճառուի ամեն գրավաճառաց քով, ի գին 10 դահեկան:

Ծ Ա Ղ Ի Կ

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Մասն Բ.

Ի պէտս վարժարանաց

Աշխատասիրեաց Ե. Մարտի

Հաւաքածոյն այս Բ. մասին մէջ գրական խիստ նշանաւոր հատուածներ և հրահանգիչ բազմատեսակութիւններ կ'ուն:

Կը ծախուի Յ. Գալաֆեան և Վ. Մարգարեան գրատուններ և ուրիշ գրավաճառաց քով գին 8 ՊՐՈՂ:

Ա. Պ. Պ.

ՀԱՅ ՎԱՅՄԱՆԱՍՈՒՆ

ՆԱԿԱՐԱՆԻՆԱՅ

Պալըք-բագար Թամիզ փողոց թիւ 59
ձիւղ դիմ առ դիմ աղբիւրին

Մ. Հ. Տէօքմէճեանի վաճառատան մէջ կը գտնուին նպարեղինաց վերաբերեալ ալեկո տեսակ ապրանքներ, սրակիւր են, խաչ-վէ՛ սովորական, լաւ եւ ընտրագոյն (Մարմինիքա). Հաքար թրիէթէի, Մարմինիք և Հօշոնտայի, այլեայլ տեսակ լոբարմաշէթներէ զտու, Յրանսական բուն Յրանսէի, Սիպիթի լայնիւր Նարթիլի և Ճէնօլայի մաքարօն ու շէհրիլի. բրինձ՝ Մախսուսէ և Բիլիօն տուաշին կարգի. անուշեղին և խմորեղին, յստուկ լաւագոյն ալիւրներ, Գանտիլայ եւ Այվալըքի ընտիր աճառ. քօլա, ձէթ, քարիւղ (կաղ), ի մի բան, սոյն վաճառատան մէջ կը ծախուի ինչ ամեն տեսակներով լաւագոյն այն սլաւոնի բաներուն որք առեւտրական սոյն ճիւղին կը վերաբերին:

Գիները դահալուցիչ են:

ԱՊԱՌԻԿ ԶԿԱՅ

ՓՈՒՄԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստա Լալէի ճամիի դէմ թիւ 13 մի նոր դեղարան բացուած է, ուր դեղագրքեր կը պատրաստուին փութով եւ մասնաւոր խնամով, կը գտնուին նաեւ եւրոպայէ եկած ամեն տեսակ պատրաստ դեղեր հատով կամ որ եւ իցէ քանակութեամբ, զորքս նշանաւոր գործարաններէ ուղղակի բերել կուտայ իւր անուան:

Սոյն դեղարանի բացումը յոյժ օգտակար ծառայութիւն մ'է հասարակութեան, մասնաւոր նիւթական մեծ շահաբերութիւն ամեն անոնց որք իրենց փնտրածն ճշգրտապէս գտնելու համար դատապարտուած են հեռաւոր տեղեր դիմել:

Պատուարժան յաճախորդները գնոյ չափաւորութեան հետ դեղօրէից ընտրութեամբ գոհացնելն իրեն սկզբունք ընտրող սոյն Տ. Ալլահապետեան դեղարանը, որ երկար տարիներէ ի վեր հստակաւ եղած է Եֆէն-ճամի Բօթիլանէի դէմ այս անգամ ամբողջապէս փոխադրուած է Կոստա Լալէի ճամիի դէմ թիւ 13:

Սոյն փոխադրութեան առաւել եւրոպայէ բերել տուած է խիստ թարմ հանդային շրեր, Պօրտոյի եւ Մայակայի գինիներ, զանազան բմբուլիք, անուշահոտք, եւ այլն եւ այլն:

Նշանաւոր է միտնգամայն սոյն դեղարանը իւր ԶԿԱՅ իւրի մոտնաճիւղով, եւ յիշատի յաճախորդ զմայլած են ապրանքներով իրեն, մաքրութեան եւ գնոյ չափաւորութեան:

Յիշեալ դեղարանը միշտ կը յաճախեն ճարտար եւ հոգեւոր բժիշկներ, խնդրուած բժիշկներու համար ալ պէտք է լուր տրուի ժամանակին:

Վալթիա հանրածանօթ վաճառական Միխայիլ Էֆէնտիի որդի Տօքթօր Միխայիլ Էֆէնտիի բարեհաճած է արդէն ուրաքով օրեր ձգտարար գարմանել աղբաներն:

Ա. Չ. Դ.

Լրագիրս ձեռքէ կը ծախուի նաեւ Պազնէ-Գարու Չաքմաքու Պօլոս և Յակոբ աղաներուն խանութը:

մէջ հաղիւ կարող էին շունչ առնուլ, և իրարու վրայ կ'իյնային. տեսան որ բժիշկը և կայարանին գլխաւորը կառքերէն միոյն բարձիւ վրայ գրին ամենայն խնամով:

Երբ ժան վերարկուին և ծածկուցին մէջ փաթեթուցաւ և անկողին դրուեցաւ, գլուխը բարձիւ մը վրայ դրնելով, կայարանին գլխաւորը սենեակը վերադարձաւ և և երկու անհամբերներուն ըսաւ.

— Կրնաք այժմ երեւալ:

Միշտեւ կառք յառաջացան, որոյ կառապանք բժիշկին հրամանաւ հետաքրքրները կստպէին որ հեռանան:

Վերջապէս ժաք վայեան և ժաք կրանտէն ժանի դէմքը կրցան տեսնել: Ծերունին ձեռքերը միացուց և աննկարագրելի գորովով մը ըսաւ.

— Աղջիկա, աղջիկա:

Երկուքն ալ բարախման մէջ էին, Բերանին բաց, բերքներն պարզուած, մարմինն դէպ յառաջ մղուած և ինքզինին երկնցած, քնացող աղջիկը արեւցողութեամբ կը գլխէին, երկար առէն այս վիճակին մէջ պիտի մնային, եթէ բժիշկը յանկարծ զանոնք չյանդիմանէր ըսելով:

— Եթեմը, պարաններ, երթանք:

Իրարու ձեռք սեղմեցին լուին, յետոյ բժիշկը հիւանդին կառքը նստաւ մինչեւ ծերունին և երկուսն արդէ միւս կառքը կը մտնէին:

— Յաջնդութիւն Պ. ժաք վայեան, ըսաւ, կայարանին գլխաւորը, կը յուսամ եթէ ոչ վաղը կամ միւս օր բարեկուր մ'առնուի:

Բիշ մը վերջը երկու կառքերը քաղաքէն դուրս կելնէին և Մասեյի ճամբան կը բռնէին, ուր հասան ժամը 11 էն առաջ:

Ծերունի հարկւրապետին տունը լուսաւորուած էր, ժերթիւստ կապաւոր:

Ժան կառքէն իւր սենեակը փոխադրեցաւ անմիջապէս և անկողին դրուեցաւ: Այս զուարթ սենեկին մէջ ուր բան մը փոխուած չէր, ժան պիտի արթննար հետեւալ օր և աչքերը բանալով պիտի տեսնէր այն բաները որք երբեք ընտանի էին իրեն, սակայն զարթուցման հետեւանքը ինչ պիտի լինէր:

Պիտի փարատէր այն խաւարը ուր կը գտնուէր նորատի օրիւրը երկար առնէն ի վեր: Աստուած միայն գիտէր: Պ. Լէօնտը կը յուսար, բայց միայն կը յուսար: Այն ամեն հարցման դուր իրեն կուղղէին ծերունին, երկուստարը, և մինչեւ իսկ ժերթիւստ, միշտ կը պատասխանէր:

— Սպասե՛ք, վաղը, վաղը:

Վաղը: Այս բառին մէջը ինչեւ կային արդեօք:

Վաղը, անծանօթ բան մ'է, ժպիտ կամ արտասուք, ուրախօք, կամ մութ գիշեր մը, ուրախութիւն կամ վիշտ, ուրախացող աղաղակներ կամ յուսահատական աղաղակներ, կրնան կամ մահ:

Ո՛հ, այս անձկութեան դիշերը սրբան երկար պիտի տեսէր:

Քնացիւր հէ՛ք ժան, քնացիւր այն յարկին ներքեւ: